V. évfolyam Celldömölk 1909 augusztus 8. 32. szám

KÉMENESALJA

VEGYES TARTALMU FÜGGETLEN LAP

Megjelen minden vasárnap reggel
Előfizetési ára: Egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára darabonként 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
DINKGREVE NÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Dinkgreve Nándor könyvnyomdája Celldömölkön
ide intézendők a szellemi részt illető közlemények, hirdetések és mindennemű pénzküldemények.

Honom hőslelkü asszonyaihoz.

(V. L.) Milyen különös fordulása az időnek, hogy a nyári vezércikk, amely egy előkelő budapesti napilapban Honunk hőslelkü asszonyai" cimmel látott napvilágot, még ma is vezető témája a társaságnak. Mindenesetre nagy kérdést érintett a cikkíró és mindenesetre fájó sebre tette a kezét. Mert az emberek sajogva vallják, hogy a cikknek minden szava aranyigazság. Pedig a kérdés nem is uj. A hatalmas Augusztus alatt Horácius megdalolta a non ebur, neque aureumot, az arányközépút dicséretét, a fényüzés társadalmi, erkölcsi rombolását, mely ennek a hatalmas és azóta hozzáfogható nem volt nagy imperiumnak sirját ásta.

Tehát a fényüzés, mely európai meg amerikai nyavalya is, de melyért kicsiségéhez és szegénységéhez képest szörnyü áldozatokat hoz a mi szép hazánk. Magam is tengerparton irom e sorokat, tehát épen ott, melyet az a cikk, melyre előbb hivatkoztam, megbillent. Közvetetlen impressioim vannak tehát. E tengerparton a társaság nyolcvanot százaléka magyar. Mágnás, ismert gazdag ember egy sincs köztük. Ismert szegény ember annál több. És mit látok? Látom a délelőtti selyempongyolát kecses és kevésbé kecses idomokon, a széles peremü száz koronás kalapot délután a korzón s a többi »asszonyt pukkasztó« csoláját a drága öltözködésnek és bizony mondom némelyik itt rangosan feszitő, gangosan billegő asszony férje kereseti viszonyait szinte az utolsó koronáig ismerem. Nem vagyok gyanakvó természet s a más ajtaja előtt sem szeretek sepregetni, de felteszem: *honnan*? Micsoda sötét gondok előzik meg ezt a »fürdő flancot«? Hány kis takarékba vándorolt az ifjusági folyóirat, a váltó, mig a négy hónapos leszámolásra el mehetett az asszony.

Ez az élet tapintatlanságának egyike: az én rangos és gangos asszony speciesem előtt is felvetődik a „Honom gyengédlelkü asszonyaihoz" irt cikk. Ugyan jó idegei vannak a kicsikének. Mert még ő ágál legjobban. Bizony nagyon helyes volt már »bizonyos asszonyok« között szétütni. Nézze X-nét, nézze Y-nét, ahogy ez »rázza a rongyot« az már vérlázitó. A magunk fajta egyszerü asszonynak jóformán csak a lesajnálás jut. Maguk az okai mindennek. Igenis maguk, mikor a csodálkozástól tágra nyilt szemeikbe tekint. Mert maguknak csak az ilyen »utcán rangos, otthon rongyos« kipiktorozott, flörtölő dámák imponálnak. Nézze, nézze, hogy töri magát ez után a Hömpölyginé után a sisere had. Ez igazán pukkasztó!

Az utóbbi szavakat a mélyen átérzett keserüség érzésével vágta ki az én nekikeseredett asszonyom, aki egyébként mélyen megdöbbentett. Szörnyü elfoglaltság és a fényüzés örök betege ez a nő. Tudok a férje küzdelmeiről és nehéz gondjairól, amelylyel azt a jó pár száz koronát felhajszolta, amiből most a feleség nyaral. Tudja maga a becézett kedves is, hogy olyan száz koronás kalap vonul hollófürteire, amelynek még egyetlen virága sincsen kifizetve. És szivét mardossa, hogy egész sereg nő tul tesz rajta, mert ő ezekhez képest nem elég káprázatos. És emiatt szenved szegény!

A középosztály, tehát — legalább a városi elem — már egészen inficiálva van. Hol kell a fényüzés ellen mulhatlanul meginditandó harcot keresni? Felülről. Majdnem azt mondhatnám: legfelülről. Bartha Miklósné, a nagy politikai irónak nagylelkü anyja a felső tizezreknél agitáljon s kezdje meg a divat purifikálását a Parc-Clubban. Minden dicséret főrangu körökben forgó nagy asszonynak, hogy »vissza az egyszerühöz« jeligével szivós harcot inditson a középosztály fényüzése ellen. Mi ugy szeretjük a főrangu világot utá-

A kőszén keletkezéséről.

Irta: Szmlé Károly vegyészmérnök.

Ha a mai kor modern kulturemberét a történet előtti idők életviszonyai közé állitanók, bizvast mondhatjuk, hogy e primitiv viszonyok között életfeltételeit meg nem találna, mert számos tényező, melyről a prehisztorikus kor kiálló állkapcsu, szőrrel fedett ősembernek halvány sejtelme sem volt — nem is lehetett — nélkülözhetetlen, majdnem elsőrendü szükségletevé vált a jelen emberére. Hogy ezt megértsük, nem is kell prehisztorikus-korig visszamennünk; képzeljük csak magunkat a XVIII. század végére. Nem volt vasut, nem volt telegráf, sem telefon s meg hány szü[illegible] járuléka hanyzott az emberi kényelemnek, mennyivel áll ez a történelem előtti időkre.

Ama tényezők között, melyek az évezredek folyamán lettek nélkülözhetetlen szükségei az embernek, főleg két elem játszik nagy szerepet: a szén és a vas.

Gépeink, melyek nélkül életünk el sem képzelhető, vasból vannak, de az erőt a szén szolgáltatja, akár gőzgép az a gép, midőn is a szénben rejlő energia árán keletkező hő szolgáltatja a vizőzt, melynek nyomása fejti ki a hajtó erőt, akár például dinamó, hol az áramot legtöbb izben szintén gőzgép szolgáltatja, akár a nagyipar hatalmas exploziós gépeit tekintjük, hol a működő vizgáz, vagy generátor gáz stb. szintén kőszén révén kapható. Nem is említem a kőszén legismertebb hasznát, a szobafűtést, továbbá nagy ipari feldolgozását, mely oly rengeteg terjedelmü, hogy jelenleg majdnem minden mesterséges festékünk, illatszerünk stb. belőle származtatható; legjobb »világitó gazunk is kőszenből készül. A szén roppant nagy fontossága tehát könnyen belátható.

Foglalkozzunk most már ama nagy kérdéssel, hogyan keletkezett a szén.

Régebben rendesen azt hitték, hogy a kőszén és a barnaszén ugy képződött, hogy a tómedrekben és tengerekben terjedelmes erdős vidékeket keresztül szelő nagy folyók betorkolása helyén roppant fatömegek halmozódtak össze s a fenékre sülyedvén, iszappal lassan elborittattak s a folyton növekvő tömegek nyomása által összesajtolva, azután évezredek jártán barna és kőszénné alakultak volna át.

Vannak valóban oly széntelepeink, melyek ily módon keletkeztek s van eset arra is, hogy a széntelepek legalsó rétegeiben átalakulóban levő fatörzseket találunk, mindamellett be kell látnunk, hogy ezek csak kivételes esetek s a nevezett elmelet nagyobb

nozni. Az egyszerü ruhahordást kezdje meg tehát a felső tizezer. Ez talán divatot csinál lefelé is.

Minden nemzet első lángelméi a takarékosság erényét predikálják s a fényüzésnek üzennek hadat. Bülow hatytyudalában erről beszél, egy francia miniszter felolvasó utra megy az egyszerüség dogmáját hirdetni. Pedig a német és francia nemzet gazdag. Bizonyos, hogy mi elsenyvedünk, ha igy haladunk. A fényüzés megöli erkölcsünket, kikezdi becsületünket, alámossa családi boldogságunkat. Legnagyobb javaink vannak veszélyben. — Honom hőslelkü asszonyai! — van-e még erőnk visszatérni az egyszerühöz, amibe édesanyánk felnevelt? Ha nincs ugy e nemzet pusztulása bizonyos. Mint ahogy Róma is megszünt, mert fényüzésből bekövetkezett romlásának a világhóditó nemzet sem állhatott ellent.

Egy elmés találmány.

Boda Béla rigácsi (Zalam.) tanitó egy elmés uj számoló gépet talált fel, mely szakférfiak véleménye szerint korszakot alkot az elemi iskolai számtanitás terén.

A számológép (a kisebbik 1. oszt. számára 1—20-ig, a nagyobbik 1-től 100-ig), pontokkal és huszárokkal, vagy ezek helyett más beilleszthető alakokkal szemlélteti a számokat és müveleteket; az egyes helyiértékü számok szemléltetésében együtt mutatja azok képét is. Az eddig legelterjedtebb »Ében«-féle gép felett is meg van az a nagy előnye, hogy elevenebb, érdekesebb, a gyermekek figyelmét megragadó kétféle képet szemléltet, hogy a tizes körben mindkét eredményt számképében is mutatja. Derék feltaláló eddig teljesen ismeretlen módon s a mellett nagyon érdekesen mutatja be a szorzást, takarásból előtünő huszárokon, nagy pontokon, érdekesen, gyorsan s egyszerüen. Pld. 9×7=63 egy pillanat alatt szemünk elé rukkol 63 magyar huszár s a másik pillanatban már 9×8=72 huszár látható stb. s ugyanekkor a szemléltetett tényezők számjegyekben is láthatók a müvelet jelével.

Az osztást erre célra készitett függeszthető pléh jelzőkkel a gyermek maga is végezheti

Megbecsülhetetlen előnye a találmánynak, hogy állandó szemléltetője a törtszámoknak. A szemléltetés igy történik: $^5/_6$-od, a gép előhoz öthatodrész kört s mutatja fent a számlálót, lent pedig a nevezőt (számjegyekben is). Szükség szerint hoz elő a gép vegyestörtet, áltörtet, valódi törtet s kitünően lehet azokat átváltoztatni még pedig szemléleti alapon játszi könnyedséggel.

A gép előlapján 50 dcm² külömböző sziné mozgatható kocka látható, s ez a terület megbecsülésére állandó irányitó terület, amely a szabályos és szabálytalan területek felmérésére meglepő sikerrel alkalmazható s erre idomok rajzolhatók a terület méreteihez alkalmazva.

Ézen gép, mint idáig a legtökéletesebb szemléltető eszköz, nemcsak a számtan, hanem az olvasás tanitásnál is sikerrel alkalmazható. Tudniillik betük illeszthetők bele s bármely szó olvasható. Kényszeritve van a gyermek minden hangot addig hangoztatni, mig jónak látja a tanitó a másikat előhozni, hogy hozzá kapcsolja.

A feltaláló ezen szabadalmazott gépet már számos tanitótestület ülésén bemutatta (s meghivásra bárhol bemutatja) s mindenütt igen szép birálatot kapott irásba foglalva.

Legutóbb báró Hornig Károly megyés püspök ur előtt mutatta be, aki őt 100 koronát jutalomban és elismerésben részesitette.

A sümegi esperesi kerület tanitókörének birálatában a többek között ilyen megjegyzés olvasható. »A feltalálások és ujitások korában méltán dicséret és elismerés illeti meg e gép feltalálóját, aki az emberiségre oly fontos ismeret, a számvetés alapvető ismeretébe való bevezetéshez célravezető szemléltető eszközt talált fel. Mindenesetre dicsérendő igyekezet ugy a tanitó, mint a növendékek számára könnyen kezelhető ilynemü eszköz által a legnehezdbb tárgyak egyikének ismeretét könnyebbé, hozzáférhetőbbé tenni; elismeréssel adóztunk a feltalálónak, aki tudását, szorgalmát, kitartását gyümölcsözővé akarja tenni az emberiség javára«.

Mindezek után felhivjuk a tanitóság és iskolai hatóságok figyelmét erre a sikerült magyar találmányra.

Egy nagy-forgalmu

téglagyár

haláleset miatt eladó.

Bővebb értesités nyerhető: **Celldömölkön, özv. TORY Györgynénál.**

széntelepeink keletkezését meg nem világitja. Nézzük tehát, melyik valóban az a nagyszerü folyamat, melynek folyamán a természet oly mérhetetlen szénkészleteket rakott le a föld gyomrába.

A mai széntelepek helyén ezer s ezer évvel ezelőtt nagy álló viz volt; cserepes héju puhányok, alsórendü lények laktak benne s ezen elhaló s lesülyedő parányi lények kovasav s mésztartalmu köpenye valósággal kicementezte a tó fenekét. A fenék vizáthatlansága meginditotta a növényi életet is. Megjelennek az algák miriádjai, nyomon követve a mohoktól, melyek pázsitot alkotnak a vizen. Előkészitve a virágos növények létfeltételét. Ezek is megjelennek, szinponyvát adnak a láp felszinének. Megindul a nádfélék fejlődése s ezek ugy lent, gyökereik által, mint fent a felületen sürü szövevényt adnak. A tenyészet mind dusabb lesz, vastag rétegben fedi el a felszint, ugy, hogy már fák is gyökeret hajthatnak. Az alsóbbrendü növények akkor, midőn elhalnak, a láp fenekére hullanak, a fák pedig mindaddig növekednek, mig a lápot boritó fedő tényészréteg be nem szakad s alá nem hullnak; itt mindannyian a tőzegképződéshez járulnak hozzá. Ez a tőzeg a szénképződés kezdete, legifjabb alakja. Ez évezredek folyamán tovább változik. Részben a légmentesen való felmelegülés, részint a fokozódó tömegek nyomása, főleg azonban a növények elsenyvedésénél fellépő savak hatása alatt mindkevésbbé szembeötlő a növényi eredet. A tőzegből palás szén keletkezik, melyen még látható a növényi eredet, a rég kihalt növények lenyomatai alakjában, de az idősebb barnaszenekben (szinök már fekete, csak poruk barna, a magyar szenek majdnem mind ilyenek) s a kőszenekben még inkább a már szurokszerü antracitszénben szabad szemmel ez egyáltalán nem észlelhető. Ha azonban salétromsav s klórsavval cseppentjük le ezeket, szemeink elé tárul egy rég letünt kor növényvilága. Páfrányok és zsurlófüvek, melyek ma csak apróbb növények, akkor hatalmas fanagyságot értek el. Valóságos gulhici réteken, óriási fűszálak árnyékában vivta a rettenetes ősgyik, az iguanodon, élethalál harcát az ősvilág többi rémével, az ichositaurussal, plesuraurusszal, brontizauruszszal, miközben a léget a száz méter magas páfrányleveleken ülő szőrös testü madárgyik, archeopterix, éktelen vijjogása töltötte be. Hogy a kőszén milyen régi, arra pontos adatot mondani természetesen nem lehet, de következtethetünk a rettenetes időtartamra azon cölöpépitményi, tehát kőkorszakbeli maradványokból, melyek néhol a tőzegtelepek alsó rétegeiből napvilágra kerülnek. Már pedig a kőkorszaktól immár az évek tízezredjei választanak el bennünket, a kőszén pedig évszázezredekkel vénebb a tőzegnél, mely csak a kezdet legkezdete. Azt már láttuk, hogy a szénképződés a tőzegképződéssel indul meg ennek feltételei pedig: a valamely módon vizáthatlanná lett talaj, a viz, alkalmas növények s bizonyos növényi savak.

Kell-e tehát félnünk attól, hogy valaha kifogy földünkön a szénkészlet? Nem hinném, mert a tőzegképződés feltételei földünkön, ugyszólván mindenütt megvannak, de meg abból, hogy folyton ujabb és ujabb szénbá-

HIREK.

A főbiró szabadsága. Takách Márton a celldömölki járás főbirája aug. 1-től 6 heti szabadságra ment. Távolléte alatt Somogyi Aladár szolgabiró intézi a járás ügyeit.

Áthelyezés. Erdődy Sándor gróf aug. 1-én a körtvélyesi uradalomba helyezte át Soós Ferenc urad. ellenőrt Sagrel.

Esküvő. Mayer István helybeli kereskedő holnap vezeti oltárhoz Zircen Wildde Laura urhölgyet.

Katonai hirek. A pápai huszárezredhez a tartalékos tisztek és legénység f. hó 11-ére, a lovak pedig 12-ére vannak beidézve. — Az ezred az idén nagyobb kötegben nem fog részt venni, csupán az ezredgyakorlatok megtartása végett az ezredtörzs és mindkét osztály augusztus hó 27-én Jánosháza és környékén összpontosul, a honnét szeptember 12-én térnek haza.

Elmaradt kirándulás. A vasutasok által tervbevett balatoni kirándulás, melyre már több mint kétszáz résztvevő jelentkezett, elmaradt. A kirándulás meghiusulásainak oka a máv. igazgatóságának ellenvetésében rejlik. A rendezőséget e *lefuvásban* csalódás érte, mert az ilyen kirándulások a legfelsőbb fórum által rendszerint engedélyeztetni szoktak, a máv. mozdonyvezetők szövetsége is minden évben nyer engedélyt nagyobb kirándulásra.

---

nyákat fedeznek fel, bátran következtethetünk arra, hogy a föld gyomra még roppant mennyiségű kőszenet tartalmaz.

Igen ám, de a nagyipari szénszükséglet az ujonnan felfedezett szén mennyiségéhez képest négyzetes arányban növekszik.

A technika nagy kérdése, hogy a szénszükséglet fokozódását s a szénkészlet gyarapodását hogyan lehet egyensulyban megtartani. Szép, de még reális kidolgozásban testet nem öltött — szóval a távoli jövő zenéjének tekinthető — idea az, hogy az egyenlítő táján lesugárzott rengeteg napmeleget valamily módon hőakumulátorokban, hőgyűjtőkben fogjuk fel s az igy elraktározott meleget elszállítva — ha nem is zsákban, mind ami jó rátóti szomszédaink — felhasználási helyére s ott a termodinamika elveinek megvalósitásával munkavégzésre használjuk.

De álljunk csak itt meg egy pillanatra! Hiszen ha elraktározzuk a meleget, csak a természetet utánoztuk. A zöld növények ugyanis épen napmeleg s napfény segélyével képezik a szénképző szerves vegyületeket, felraktározva évszázezredek multán felhasználhatóvá téve a napmeleget. Eszerint, amint már előbb kimondtuk, hogy a legtöbb gép hajtóerejét a szén szolgáltatja, most már tovább menve kimondhatjuk, hogy majdnem minden mechanizmus mozgató ereje a napmeleg. Ez hajtja a vonatot, a hajót s a gyárak hatalmas erőgépjeit.

Tisztelt olvasóink! Ha zord téli napokon a kemence mellől hallgatjuk a fagyos északi szél zugusát, gondoljuk egy pillanatra arra is, hogy a kemencében égő szén egy több évszázaddal ezelőtti kor napmelegét árassza ránk, didergő epigonokra.

Megkaptuk a »Kossuth Lajos azt izente« cimü képet, a Kossuth-Muzeum azon diszes kiadványának egy példányát, mely most szerkesztőségünk (kiadóhivatalunk) helyiségében megtekinthető. A rámástul 130/170 cm. nagyságu, meglepően sikerült kép Pataki László remek festménye és ezt az emlékezetes jelenetet ábrázolja, mikor Kossuth Lajos gyujtó szavára 1848-ban cegléd körül egy nap alatt nyolcezer ember — öreg, ifju — gyült össze és fogott fegyvert a haza védelmére. Azt hisszük, aki megnézi e képet, láttára megdobban a szive és elhatározza, hogy Kossuth Lajosnak, a legnagyobb magyarnak emléke iránt siessen hálás kegyeletét leróni az elpusztulás veszélyének szélén álló Kossuth-muzeum támogatásával eme diszes kép megvásárlása utján. Hatóságok, egyesületek, társaskörök, magánosok a minden jó hazafias érzésü ember, mindannyian olykép rójhatják le legjobban hazafias kötelességüket, hálájukat a legnagyobb hazafi emlékn iránt, ha ezen kép megvásárlásával a Kossuth-muzeumot támogatják. A képre vonatkozó megrendelések szerkesztőségünk és kiadóhivatalunkhoz küldendők be. A kép ára nagyon diszes arany keretben 150 korona és megrendelhető 5 koronás havi részletekre is.

Halálozás. Günthner Sándor badacsonyi birtokos, dr. Pölczer Dezső tb. szolgabiró sógora f. hó 4-én elhunyt. Temetése pénteken ment végbe, nagy gyászoló közönség részvétele mellett.

Villámcsapások. Mult pénteken délután 3 óra tájban nagy vihar vonult el városunk felett. Zugott az eső, sok helyen a viz az udvarokban bokán felül ért; közben jég is esett, dörgött, villámlott. Az egyik villám beütött Baross Imre helybeli pék konyhájába, hol a gazda éppen kávézott s kit a nagy legnyomás székével együtt eldobott helyéről; baja azonban nem történt. — Ugyanakkor délután 4 óra tájban a zivatar Jánosháza felett is elvonult, hol Simon Péter odavaló gazdát éppen a mezőn találta; két ökrét a villám agyonsujtotta; neki azonban az ijedtségen kivül más baja nem lett. Felesége, kinek azt hireszteltek, hogy az urát sujtotta le a villám, elájult és csak órák mulva, hosszas élesztgetés után tért magához.

Koszorucska. Grossmann József és neje tánc- és illemtanitók tanitványai f. évi augusztus hó 15-én (vasárnap) Celldömölkön a Tory-vendéglő összes helyiségében, zártkörü tánckoszorucskát tartanak. Belépő-dij: személyenként 1 korona. Kezdete este 8 órakor.

Az eső áldozata. A folytonos esőzésnek immár emberáldozata is van Seregi József felsőmesteri lakos személyében. Seregi szerdán délután 6 óra tájban a Ság-hegyen követ fejtett s munkája közben hatalmas zápor kezdett esni ugyannyira, hogy kénytelen volt munkáját abbanhagyni s menedéket keresni egy part alatt. Itt érte őt a szerencsétlenség, mert a folytonos esőzés következtében átázott és meglazult part leszakadt s a mitsem sejtő munkást egy pillanat alatt maga alá temette. A mentésére sietők már csak holt testét huzták ki a föld alól.

Naponta frissen vágott hizlalt ürühus kapható Rothschild Dávidnál Ságon, kilója 1 korona.

Nyugdíjasok veszedelme. A nyugdíjas állami alkalmazóttakat — nagyon közelről érintő intézkedést tett a belügyminiszter. Szigoru körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz és ebben azt panaszolja, hogy igen sok nyugdíjazott állami tisztviselő és katonatiszt van, mint rendes tisztviselő vagy napidíjas alkalmazásban, akik tehát két helyről huznak díjazást. A belügyminiszter kimutatást kiván az ilyenekről s a mostani fizetési összeget el fogja vonni a nyugdíj összegéből.

Léghajó E.-Hetyén. Pénteken 10 óra 50 perkor Egyházashetye község határában egy léghajó szállt le, amely Viktor de Beanchlair tulajdonát képezi, kiséröi voltak Sprungli berni gyáros és Hauser mérnök. A bátor léghajósok Zürichből indultak el csütörtökön és 14 órai légi ut után érték el Hetyet. A léghajósok egészen 6500 méter magasságig jutottak fel s ennél a magasságnál 1 fok hideggel kellett küzdeniök. A leszállás egészen simán és minden veszély nélkül ment végbe. A társaság azután összocsomagolta a léghajót és vasuton utnak inditotta Zürichnek. A léghajósok Egyházashetyén Nagy Sándor vendégei voltak, aki szives vendéglátással igyekezett a külföldiek tetszését megnyerni. A társaság a fél 6 órai vonaltal Bobáról Budapestre utazott s csak a magyar főváros megtekintése után térnek vissza Svájcba.

A vonatok éjjeli jelzése. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter a vonatok éjjeli jelzése tárgyában fontos ujitási tartalmazó rendeletet bocsatott ki. Az éjnek idején haladó vonatok ugyanis eddig a lokomotivon elhelyezett két vörös lámpák jelöltje. A miniszter rendelkezése szerint a vonatokat jul 1-től a lokomotiv homlokán elhelyezett két fehér lámpással fogják megjelölni. A fehérvilágitásu lámpák messzehatása több, háromszor nagyobb a vörös fénynél, minek következtében a lokomotiv előtt levő pályarészt nagyobb terjedelemben és hatásosabban világitja meg s ig egy részről emeli a forgalom biztosságát, másrészről egyszerüsiti a jelző eszközök kezelését.

Üzletáthelyezés. Baross Imre helybeli pékmester üzletét, mely eddig a Kis-utcában volt, az ujtelepi Rákóczi-utcában épült saját házába tette át. Az uj üzlet teljesen modern berendezésü és tisztaságánál fogva a közönség pártfogásában áll. Az üzletáthelyezésre vonatkozó hirdetés lapunk hátsó lapján olvasható, melyre ezuttal is felhivjuk a közönség figyelmét.

Tüz. Hétfőn Pápócon tüz ütött ki, egy pajta égett el a benne levő takarmánynyal együtt. A kár 2000 koronát tesz ki, mely azonban a tulajdonos Ambrus Józsefnek biztositás révén nagyban megtérül.

Hány lovat szabad befogni. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter egy konkrét esetből kifolyólag kimondta, hogy a kocsik után a saroglyához csak két állat (ló vagy szarvasmarha) köthető. A kocsi elé, egymásmelletti sorban, legfölebb 4 állatot szabad befogni, hogy az utnak ne nagy szélességét foglalják el és igy mások is közlekedhessenek. A kocsi elejére egymás előtt kettesével és egyesével hat lovat, vagy más igavonó állatot, sőt akárhányat befoghat valaki.

Évzáró vizsga. A puszta-lánci tejgazdasági szakiskola növendekei f. hó 5-en tartották meg igen szép sikerrel, a magyar kir. földmivelésügyi miniszter által kiküldött vizsgáló bizottság előtt évzáró vizsgajukat. A vizsgán jelen voltak mint vizsgáló bizottsági tagok: Ernuszt Kelemen v. b. t. t., Röszler Károly gazd. egyl. igazgató titkár, Masáth Mihály jószágkormányzó, Mesterovics m. tanácsos, Radó Lajos, Dr. Maróthy László és Lesz Lajos.

A régi tizforintosok. Az Osztrák-Magyar Bank 1901. másodiki hirdetményével bevont, 1880. május elsei kelettel ellátott tíz forintos bankjegyeit, amelyeket a bank főintézetei és fiókjai ez idő szerint még becserélnek, ez évi augusztus 31-ike után sem beváltásra, sem becserélésre el nem fogadják és e nap után a banknak az említett bankjegyekkel szemben való minden kötelezettsége megszünik. Ezekből a bankjegyekből jelentékeny mennyiség van még a közönség tulajdonában, amelyet nem mutattak be beváltásra. Ezt az összeget 2·6 millió koronára becsülik. A beváltásra kitűzött legvégső határidőig be nem mutatott bankjegyek a bank javára évülnek el a régi alapszabályok értelmében. Ezeket az összegeket a tartalékalap javára irják, amely ebben az esetben olyan növekedéshez jut, ami részvényenként 18 koronának felel meg. Az uj alapszabályok szerint azonban az elevült és be nem váltott bankjegyekből eredő haszon a két kormányt illeti meg.

Koldusvilág Olaszországban.

Torinóban nem régen egy öreg gonosztevő halt meg, aki ugylátszik iró tehetséggel is meg volt áldva, mert jól megirt és igen érdekes emlékiratot hagyott maga után. A Stampa nevü ujság részleteket közöl az öreg hátrahagyott irásából, amely érdekes világot vet a kürhatatlan és rendkivül elterjedt olasz koldus és gonosztevő szövetkezetekre.

Olaszországban — irja — a koldusok szervezete nagy és ugy lehetne mondani: mintaszerü. A koldusok között igen sok a gyermekkorban levő. Ha a mezei munka szünetel, vagy kevesebb munkásra van szükség, akkor a koldusügynök bejárja a falvakat és kisgyermekeket bérel. A gyermeket megvizsgálják, hogy eléggé tud-e szánalmat kelteni és a vizsgálat eredményéhez képest különféle osztályba sorozzák be. Egy-egy gyermekert legföllebb 18 filiér bért fizetnek. A gyermek szülőivel szerződést kötnek és ebben a szerződésben mindig próbaidő van kikötve, valamint büntető határozatok arra az esetre, ha a fiu nem teljesítene pontosan.

De a koldulás céljaira nem csak bérelnek, de meg is vásárolnak gyermekeket. Az ár 2—10 korona közt váltakozik. Magát az emlékirat szerzőjét is igy vásárolta meg hat éves korában egy öreg házaspár, azután hosszu éveken át dolgoznia kellett. A kolduláshoz szükséges fogásokon kivül első sorban a tolvajlásra tanitják meg a gyermeket, feltéve, hogy ilyenféle tehetsége van. Előbbenn munkaadóinak vendégem kell próbát tenne. Ha beválik, fölszabadul és kiküldik az utcára. Koldulaskor a gyermeknek szánalmat keltő arcot kell mutatnia, vagy testi fogyatékosságot tetetnie és szivettepően kell könyörögnie és sirnia. Egészen kis gyermekeket, akik meg hatalok a tanitásra, kiteszenek a hidegre és éheztetnek, amikor termeszetesen sirásuk szánalmat kelt a járókelőkben. Ha a hideg és éheztetés nem elég, akkor addig verik a gyermeket, mig sirva fakad.

Egy vállalkozó, aki egész sereg gyereket használt koldulásra, a szerencsétlenek hónaljában hegyes vasforgácsocsal töltött kis zsacskot kötött, ugy, hogy a gyermek, ha könyörögve kinyujtotta a karját, irtózatos fájdalmat érzett és nem mesterkelt jajgatásával mindenkit meghatott. A tulajdonképeni kolduszszolgálatra legszivesebben beteg gyermeket bérelnek, vagy vásárolnak, hogy már nyomorult külseje is figyelmet keltsen.

Ha a kis koldust tolvajja is kiképezték, a szervezet felsőbb osztályaba jut és ettől kezdve nem használják többé koldulásra. Erejét, képességét nem pazarolják többé e megis szük keresetre. Most már a koldulás csak eszközül szolgál neki, hogy a járó-kelők közelébe férkőzzék. Megtanul egész sereg szomoru történetét szüleinek nyomoruságáról, a maga nagy bajáról és mindig azt darálja, hosszu uton át elkiséri az utcán sétálókat, keze ügyesen és észrevétlenül belenyul a zsebébe és kihalász belőle mindent. Az olasz gonosztevő világban nagyon szivesen alkalmazzák a gyermeket kémnek és őrtállónak. Mivel a szegény ember gyermeke Olaszországban amugy is mindég az utcán tölti az idejét, feltünés nélkül nagy területet kikémlelhet, hogy nincs-e a közelben rendőr és megbizóinak észrevétlenül hirt adhat. Egészen különös szolgálatra használta két gyermekét egy torinói öreg asszony. Ez az asszony a házasság törés fölfedezésével foglalkozott. Ha a megcsalt férj bizonyitékot akart, fölkereste az asszonyt, aki elsőben is kikutatta a szerelmes pár rejtekhelyét, azután a gyermekeit becsempészte a szobába, ahol a szerelmes pár találkozott. A gyermekek elrejtőzködtek a szekrényben, elbujtak az ágy alá és a biróság előtt hivatalos vallomást tettek mindarról, amit láttak és hallottak.

A kis koldus csemetek felnőve, ritka ügyes, elszánt, és gyakorlott gonosztevőkké válnak. S ez a kiapadhatatlan forrás is egyik oka, hogy miért nem lehet véget vetni az olasz bünszövetkezetek, a kamotta, maffia garázdálkodásának.

Segédjegyző

azonnal alkamazást nyerhet

Kemenesmagasi körjegyzőségnél.

STECKENPFERD-

Liliomtej-szappan.

Legenyhébb szappan bőrápolásra és pattanások ellen.

MINDENÜTT KAPHATÓ.

Péküzlet az Ujtelepen!

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy

Czelldömölkön a Kis-utcában levő

PÉKÜZLETEMET

az Ujtelepre (Rákóczi-ut) saját ujonnan épült házamba helyeztem át. A n. é. közönség kényelmére **lisztkereskedést** rendeztem be, hol is beszerezhető budapesti gőzmalmi liszt, kenyérliszt jutányos áron. Kenyérsütések naponta kétszer eszközöltetnek: reggeli 9 és déli 12 órakor.

Sütemények mint eddig, ugy ezután is házhoz szállittatnak.

Eddigi szives pártfogásukat továbbra is kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

BAROSS IMRE sütő.

FIÓKÜZLET a Kossuth-utcában.

Grammofonok

- hanglemezek, tűk

raktáron tartatnak

DINKGREVE NÁNDOR

papirkereskedésében

CELLDÖMÖLK.

Nyomatott Dinkgreve Nándor villamerőre berendezett könyvnyomdájában, Celldömölk.